ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 26. mája 2011 *

Vo veci C-485/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Centrale Raad van Beroep (Holandsko) z 1. novembra 2007 a doručený Súdnemu dvoru 5. novembra 2007, ktorý súvisí s konaním:

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen

proti

H. Akdasovi,

H. Agartanovi,

Z. Akbulutovi,

* Jazyk konania: holandčina.

M. Basovi,

K. Yüzügüllüerovi,

E. Keskinovi,

C. Topalogluovi,

A. Cubukovi,

S. Sariisikovi,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory A. Tizzano, sudcovia J.-J. Kasel (spravodajca), A. Borg Barthet, M. Ilešič a M. Berger,

generálna advokátka: E. Sharpston,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 21. októbra 2010,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, v zastúpení: F. Keunen a I. Eijkhout, splnomocnení zástupcovia,

— H. Akdas, v zastúpení: C. de Roy van Zuydewijn, advocaat,

— H. Agartan, v zastúpení: D. Schaap, advocaat,

— M. Bas, v zastúpení: N. Türkkol, advocaat,

— holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels, C. ten Dam a M. Noort, splnomocnené zástupkyne,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: Z. Bryanston-Cross, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci J. Coppel a T. Ward, barristers,

— Európska komisia, v zastúpení: M. van Beek a V. Kreuschitz, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 9 Dohody o pridružení medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, ktorá bola podpísaná 12. septembra 1963 v Ankare Tureckou republikou na jednej strane a členskými štátmi EHS a Spoločenstvom na druhej strane a ktorá bola uzavretá, schválená a potvrdená v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 64/732/EHS z 23. decembra 1963 (Ú. v. ES 217, 1964, s. 3685; Mim. vyd. 11/011, s. 10, ďalej len „dohoda o pridružení"), článku 59 dodatkového protokolu, ktorý bol podpísaný 23. novembra 1970 v Bruseli a uzatvorený, schválený a potvrdený v mene Spoločenstva nariadením Rady (EHS) č. 2760/72 z 19. decembra 1972 (Ú. v. ES L 293, s. 1; Mim. vyd. 11/011, s. 41, ďalej len „dodatkový protokol"), ako aj článku 3 ods. 1 a článku 6 ods. 1 prvého pododseku rozhodnutia Asociačnej rady č. 3/80 z 19. septembra 1980 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia členských štátov Európskych spoločenstiev na tureckých pracovníkov a ich rodinných príslušníkov [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 110, 1983, s. 60, ďalej len „rozhodnutie č. 3/80").

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (ďalej len „Uwv") a H. Akdasom a ôsmimi ďalšími tureckými bývalými migrujúcimi pracovníkmi vo veci odňatia príplatku k invalidnému dôchodku (ďalej len „doplnková dávka") vyplácaného na základe holandských právnych predpisov.

Právny rámec

Právna úprava Únie

Pridruženie Turecka k EHS

– Dohoda o pridružení

3 Cieľom dohody o pridružení je v súlade s jej článkom 2 ods. 1 podporovať pretrvávajúce a vyrovnané posilňovanie obchodných a hospodárskych vzťahov medzi zmluvnými stranami, zahŕňajúc aj oblasť pracovnej sily, najmä postupnou realizáciou voľného pohybu pracovníkov (článok 12 dohody o pridružení), ako aj odstránením prekážok slobody usadiť sa (článok 13 uvedenej dohody) a slobodného poskytovania služieb (článok 14 tej istej dohody) s cieľom zlepšiť životnú úroveň tureckého ľudu a uľahčiť neskoršie prijatie Turecka do Spoločenstva (štvrté odôvodnenie a článok 28 tejto dohody).

4 Na tieto účely dohoda o pridružení obsahuje prípravné obdobie, ktoré umožní Tureckej republike posilniť jej ekonomiku s pomocou Spoločenstva (článok 3 tejto dohody), prechodné obdobie, v priebehu ktorého sa zabezpečí progresívne zavedenie colnej únie a zbližovanie hospodárskych politík (článok 4 uvedenej dohody), a záverečné obdobie, ktoré je založené na existencii colnej únie a zahŕňa posilňovanie koordinácie hospodárskych politík zmluvných strán (článok 5 tej istej dohody).

5 Článok 6 dohody o pridružení znie:

„Na zabezpečenie uplatnenia a postupného rozvoja pridruženia sa zmluvné strany schádzajú v Asociačnej rade, ktorá koná v rozsahu právomocí zverených dohodou.“ [*neoficiálny preklad*]

6 Článok 8 dohody o pridružení, vložený do hlavy II tejto dohody nazvanej „Uplatňovanie prechodného obdobia“ [*neoficiálny preklad*], uvádza:

„Na účely dosiahnutia cieľov stanovených v článku 4 Asociačná rada ešte pred začatím prechodného obdobia a v súlade s postupom stanoveným v článku 1 dočasného protokolu stanoví podmienky, mechanizmy a časové harmonogramy vykonania ustanovení súvisiacich s oblasťami upravenými [Zmluvou ES], ktoré sa musia zohľadniť, a to osobitne s oblasťami uvedenými v rámci tejto hlavy, a akékoľvek ochranné doložky, ktoré sa ukážu ako potrebné.“ [*neoficiálny preklad*]

7 Článok 9 dohody o pridružení, takisto vložený do hlavy II, znie:

„Zmluvné strany uznávajú, že v rámci uplatnenia dohody a v súlade s prípadnými osobitnými ustanoveniami prijatými pri uplatnení článku 8 je zakázaná akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti v súlade so zásadou uvedenou v článku [12 ES].“ [*neoficiálny preklad*]

8 Článok 12 dohody o pridružení, ktorý sa tiež nachádza v hlave II tejto dohody, v kapitole 3 nazvanej „Iné ustanovenia hospodárskej povahy“ [*neoficiálny preklad*], uvádza:

„Zmluvné strany sa dohodli, že budú uplatňovať články [39 ES], [40 ES] a [41 ES], aby postupne medzi sebou dosiahli voľný pohyb pracovníkov.“ [*neoficiálny preklad*]

9 Podľa článku 22 ods. 1 dohody o pridružení:

„Na realizáciu cieľov stanovených dohodou [o pridružení] a v prípadoch stanovených touto dohodou, patrí rozhodovacia právomoc Asociačnej rade. Každá zo zmluvných strán je povinná prijať opatrenia na vykonanie prijatých rozhodnutí. …“ [*neoficiálny preklad*]

– Dodatkový protokol

10 Dodatkový protokol, ktorý je podľa svojho článku 62 neoddeliteľnou súčasťou dohody o pridružení, stanovuje v článku 1 podmienky, mechanizmy a časové harmonogramy realizácie prechodného obdobia uvedené v článku 4 danej dohody.

11 Dodatkový protokol obsahuje hlavu II nazvanú „Pohyb osôb a služieb“, ktorej kapitola I sa týka „pracovníkov“.

12 Článok 36 dodatkového protokolu, ktorý je súčasťou uvedenej kapitoly I, stanovuje, že voľný pohyb pracovníkov medzi členskými štátmi Spoločenstva a Tureckom sa bude uskutočňovať postupne v súlade so zásadami uvedenými v článku 12 dohody o pridružení medzi koncom dvanásteho a dvadsiateho druhého roka po vstupe tejto dohody do platnosti a že Asociačná rada rozhodne o pravidlách potrebných na tieto účely.

13 Článok 39 dodatkového protokolu znie:

„1. Pred ukončením prvého roku nadobudnutia platnosti tohto protokolu Asociačná rada prijme opatrenia týkajúce sa sociálneho zabezpečenia pracovníkov tureckej štátnej príslušnosti pohybujúcich sa v rámci spoločenstva a ich rodín s trvalým pobytom [s bydliskom – *neoficiálny preklad*] v spoločenstve.

2. Tieto ustanovenia musia umožniť pracovníkom s tureckou štátnou príslušnosťou, v súlade s opatreniami, ktoré sa stanovia, sumarizovať [sčítať– *neoficiálny preklad*] obdobia poistenia alebo zamestnania ukončené [dosiahnuté – *neoficiálny preklad*] v jednotlivých členských štátoch vzhľadom na starobné dôchodky, odškodné za úmrtie [podporu pri úmrtí – *neoficiálny preklad*], na invalidné dôchodky a taktiež vzhľadom na poskytovanie zdravotných služieb pre pracovníkov a ich rodiny s trvalým pobytom [s bydliskom – *neoficiálny preklad*] v spoločenstve. Tieto opatrenia nepredstavujú pre členské štáty žiadnu povinnosť brať do úvahy obdobia ukončené [dosiahnuté – *neoficiálny preklad*] v Turecku.

3. Vyššie uvedené opatrenia musia zabezpečiť, aby rodinné prídavky boli vyplácané vtedy, ak má rodina pracovníka trvalý pobyt [bydlisko – *neoficiálny preklad*] v spoločenstve.

4. Musí existovať možnosť prevádzať do Turecka starobné dôchodky, odškodnenia v prípade úmrtia [podpory pri úmrtí – *neoficiálny preklad*], invalidné dôchodky získané na základe opatrení prijatých podľa odseku 2.

5. Opatrenia uvedené v tomto článku nemajú vplyv na práva a povinnosti vyplývajúce z dvojstranných dohôd medzi Tureckom a členskými štátmi spoločenstva, pokiaľ tieto dohody poskytujú pre tureckých štátnych príslušníkov výhodnejší režim."

14 Článok 59 dodatkového protokolu stanovuje:

„V oblastiach, na ktoré sa vzťahuje tento protokol, Turecko nemôže získať priaznivejší režim, ako je režim, ktorý si členské štáty vzájomne udeľujú [priaznivejšie zaobchádzanie, ako je zaobchádzanie, ktoré si členské štáty vzájomne priznávajú – *neoficiálny preklad*] podľa [Zmluvy ES]..."

— Rozhodnutie č. 3/80

15 Cieľom rozhodnutia č. 3/80, ktoré prijala Asociačná rada na základe článku 39 dodatkového protokolu, je koordinácia systémov sociálneho zabezpečenia členských štátov, ktorá by tureckým pracovníkom, ktorí pracujú alebo už pracovali v jednom alebo vo viacerých členských štátoch Spoločenstva, ako aj rodinným príslušníkom týchto pracovníkov a ich pozostalým umožnila poberať dávky v tradičných odvetviach sociálneho zabezpečenia. Na tento účel boli ustanovenia tohto rozhodnutia v podstatnej miere prevzaté z niektorých ustanovení nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 149, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 35).

16 Podľa článku 2 rozhodnutia č. 3/80 nazvaného „Osobná pôsobnosť“ [*neoficiálny preklad*]:

„Toto rozhodnutie sa vzťahuje na:

— pracovníkov, ktorí podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov a ktorí sú štátnymi príslušníkmi Turecka,

— rodinných príslušníkov týchto pracovníkov s bydliskom na území jedného z členských štátov,

— pozostalých týchto pracovníkov.“ [*neoficiálny preklad*]

17 Článok 3 ods. 1 rozhodnutia č. 3/80 nazvaný „Rovnaké zaobchádzanie“ [*neoficiálny preklad*], ktorý preberá znenie článku 3 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, stanovuje:

„Pokiaľ osobitné ustanovenia tohto rozhodnutia neustanovujú inak, osoby s bydliskom na území jedného z členských štátov, na ktoré sa vzťahuje toto rozhodnutie, majú tie isté povinnosti a poberajú tie isté dávky podľa právnych predpisov členského štátu ako štátni príslušníci tohto štátu.“ [*neoficiálny preklad*]

18 Článok 4 rozhodnutia č. 3/80 nazvaný „Vecná pôsobnosť“ [*neoficiálny preklad*] v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Toto rozhodnutie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

a) nemocenské dávky a dávky v materstve;

b) dávky v invalidite vrátane tých, ktoré sú určené na udržanie alebo zlepšenie zárobkovej schopnosti;

c) dávky v starobe;

d) pozostalostné dávky;

e) dávky v súvislosti s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania;

f) podpora pri úmrtí;

g) dávky v nezamestnanosti;

h) rodinné dávky.

2. Toto rozhodnutie sa vzťahuje na všetky všeobecné a osobitné systémy sociálneho zabezpečenia, či už príspevkové alebo neprís pevkové…“ [*neoficiálny preklad*]

19 Článok 6 rozhodnutia č. 3/80 nazvaný „Upustenie od podmienok bydliska…“ [*neoficiálny preklad*], ktorý zodpovedá článku 10 nariadenia č. 1408/71, v odseku 1 prvom pododseku stanovuje:

„Pokiaľ toto rozhodnutie nestanovuje inak, peňažné dávky v invalidite, starobe alebo pre pozostalých, ako aj dôchodky v prípade pracovných úrazoch alebo chorôb z povolania, na ktoré vznikol nárok podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov, sa neskracujú, neupravujú, nepozastavujú, neodnímajú alebo nezabavujú z dôvodu, že oprávnená osoba má bydlisko v Turecku alebo na území iného členského štátu než je štát, na ktorého území má sídlo orgán príslušný vyplácať tieto dávky.“ [*neoficiálny preklad*]

20 Hlava III rozhodnutia č. 3/80 nazvaná „Osobitné ustanovenia súvisiace s rôznymi kategóriami dávok“ [*neoficiálny preklad*] obsahuje koordinačné ustanovenia vychádzajúce z nariadenia č. 1408/71, ktoré sa týkajú najmä dávok v invalidite, v starobe a podpory pri úmrtí (dôchodky).

21 Článok 32 rozhodnutia č. 3/80 znie:

„Turecko a Spoločenstvo prijmú každý v rozsahu, v akom sa ich týka, opatrenia nevyhnutné na vykonanie ustanovení tohto rozhodnutia.“ [*neoficiálny preklad*]

22 Komisia Európskych spoločenstiev predložila 8. februára 1983 návrh nariadenia Rady (EHS) na uplatnenie rozhodnutia č. 3/80 v Európskom hospodárskom spoločenstve (Ú. v. ES C 110, s. 1), podľa ktorého sa toto rozhodnutie „uplatňuje v Spoločenstve“ [*neoficiálny preklad*] (článok 1) a ktoré stanovuje „ďalšie podrobné pravidlá vykonávania“ [*neoficiálny preklad*] tohto rozhodnutia.

23 Tento návrh však v praxi neviedol k prijatiu nariadenia Rady Európskej únie.

Nariadenie č. 1408/71

24 Nariadenie č. 1408/71 obsahuje článok 3 s názvom „Rovnaké zaobchádzanie“, ktorého odsek 1 stanovuje:

„Pokiaľ osobitné ustanovenia tohto nariadenia neustanovujú inak, osoby s bydliskom na území jedného z členských štátov, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, majú tie isté povinnosti a poberajú tie isté dávky podľa právnych predpisov členského štátu ako štátni príslušníci tohto štátu.“

25 Článok 4 ods. 1 a 2 uvedeného nariadenia vymedzuje vecnú pôsobnosť tohto nariadenia takto:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

a) nemocenské dávky a dávky v materstve;

b) dávky v invalidite vrátane tých, ktoré sú určené na udržanie alebo zlepšenie zárobkovej schopnosti;

c) dávky v starobe;

d) pozostalostné dávky;

e) dávky v súvislosti s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania;

f) podpora pri úmrtí;

g) dávky v nezamestnanosti;

h) rodinné dávky.

2. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky všeobecné a osobitné systémy sociálneho zabezpečenia, či už príspevkové alebo neprís pevkové…“

26 Článok 1 bod 2 nariadenia Rady (EHS) č. 1247/92 z 30. apríla 1992, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie č. 1408/71 (Ú. v. ES L 136, s. 1; Mim. vyd. 05/002, s. 41), ktoré nadobudlo účinnosť 1. júna 1992, doplnil do článku 4 tohto nariadenia odsek 2a, ktorý znie:

„Toto nariadenie sa taktiež vzťahuje na osobitné nepríspevkové dávky, ktoré sa poskytujú podľa iných právnych predpisov alebo iných systémov ako tie, ktoré sú uvedené v odseku 1, alebo tie, ktoré sú vylúčené na základe odseku 4, pokiaľ sú tieto dávky určené:

a) na poskytovanie doplnkového, náhradného alebo pridruženého krytia proti rizikám, ktoré sú obsiahnuté v častiach sociálneho zabezpečenia uvedených v odseku 1 písm. a) až h), alebo

b) len ako osobitná ochrana pre zdravotne postihnuté osoby.“

27 Článok 1 bod 2 nariadenia č. 647/2005 zmenil a doplnil uvedený článok 4 ods. 2a, ktorý teraz stanovuje:

„Tento článok sa vzťahuje na osobitné nepríspevkové peňažné dávky, ktoré sa poskytujú podľa právnych predpisov, ktorých osobný rozsah, ciele a/alebo podmienky na priznanie nároku majú znaky právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia podľa odseku 1, ako aj v oblasti sociálnej pomoci.

‚Osobitné nepríspevkové peňažné dávky‘ sú dávky, ktoré:

a) sú určené:

i) na poskytovanie doplnkového, náhradného alebo pridruženého krytia proti rizikám, na ktoré sa vzťahujú časti sociálneho zabezpečenia uvedené v odseku 1 a ktoré zaručujú dotknutým osobám príjem na úrovni životného minima so zreteľom na hospodársku a sociálnu situáciu v dotknutom členskom štáte, alebo

ii) len ako osobitná ochrana pre zdravotne postihnuté osoby a sú úzko späté so sociálnym prostredím uvedenej osoby v dotknutom členskom štáte, a

b) sú financované výhradne z povinných daní určených na krytie všeobecných verejných výdavkov, a ktorých podmienky na poskytovanie a výpočet dávok nezávisia od akýchkoľvek príspevkov vo vzťahu k príjemcom dávok. Avšak dávky poskytnuté ako doplnok k príspevkovým dávkam sa nepovažujú z tohto jediného dôvodu za príspevkové dávky, a

c) ktoré sú uvedené v prílohe IIa.“

28 Podľa článku 10 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 1408/71:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, peňažné dávky v invalidite, v starobe alebo pozostalostné dávky, dávky v súvislosti s pracovnými úrazmi alebo chorobami z povolania a podpora pri úmrtí, nadobudnuté podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov, nepodliehajú žiadnemu znižovaniu, upravovaniu, pozastaveniu, odňatiu alebo odobratiu z dôvodu, že príjemca má bydlisko na území iného členského štátu ako je štát, kde sa nachádza inštitúcia zodpovedná za vyplácanie.“

29 Článkom 1 bodom 4 nariadenia č. 1247/92 bol do nariadenia č. 1408/71 vložený aj nový článok 10a, ktorého odsek 1 znie:

„Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 10 a Hlavy III, sa osobám, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, priznajú osobitné nepríspevkové peňažné dávky uvedené v článku 4 ods. 2*a*, výhradne na území toho členského štátu, v ktorom majú bydlisko, podľa právnych predpisov tohto štátu, za predpokladu, že takéto dávky sú uvedené v prílohe IIa. Tieto dávky na svoje vlastné náklady poskytuje inštitúcia miesta bydliska.“

30 Článok 1 bod 5 nariadenia č. 647/2005 zmenil a doplnil odsek 1 uvedeného článku 10a, ktorý teraz stanovuje:

„Ustanovenia článku 10 a ustanovenia hlavy III sa neuplatňujú na osobitné nepríspevkové peňažné dávky uvedené v článku 4 ods. 2*a*. Osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, poberajú tieto dávky výlučne na území členského štátu, v ktorom majú bydlisko, a podľa právnych predpisov toho štátu, pokiaľ sú tieto dávky uvedené v prílohe IIa. Dávky na vlastné náklady poskytuje inštitúcia miesta bydliska."

31 Podľa článku 2 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1247/92:

„1. Použitie článku 1 tohto nariadenia nespôsobí odňatie dávok poskytovaných pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia príslušnými inštitúciami členských štátov na základe ustanovení hlavy III nariadenia... č. 1408/71, ktorých sa týkajú ustanovenia článku 10 tohto nariadenia.

2. Použitie článku 1 tohto nariadenia nespôsobí zamietnutie žiadosti o osobitnú nepríspevkovú dávku poskytovanú k dôchodku žiadateľa alebo oprávnenej osoby, ktorá splnila podmienky pre poskytovanie takejto dávky pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia, aj keď má bydlisko na území iného členského štátu ako je príslušný štát za predpokladu, že žiadosť o dávku podá do piatich rokov od nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia."

32 Podrobné pravidlá vykonávania nariadenia č. 1408/71 boli stanovené nariadením Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972 (Ú. v. ES L 74, s. 1; Mim. vyd. 05/001, s. 83).

Vnútroštátna právna úprava

33 V Holandsku upravuje zákon o všeobecnom režime poistenia proti práceneschopnosti (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, ďalej len „WAO"), ktorý je účinný od roku 1966, poistenie pracovníkov proti práceneschopnosti.

34 Zákon o doplnkových dávkach (Toeslagenwet) zo 6. novembra 1986 (ďalej len „TW"), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1987, má za cieľ poskytnúť osobám, ktoré na základe sociálneho zabezpečenia, ako je poistenie realizované WAO (rovnako ako najmä na základe poistenia pre prípad nezamestnanosti a poistenia proti pracovným úrazom), poberajú náhradu za stratu zárobku nižšiu, než je minimálna mzda, doplnkovú dávku, ktorá je určená na to, aby náhrada ich príjmu bola stanovená na úroveň dosahujúcu nanajvýš výšku minimálnej mzdy platnej v Holandsku. V čase skutkových okolností sporu vo veci samej bola výška doplnkovej dávky obmedzená na 30 % tejto minimálnej mzdy, takže oprávnené osoby poberajúce podporu v invalidite nižšiu ako 70 % uvedenej mzdy mali nižší príjem, než je minimálna mzda. Uwv určí na žiadosť dotknutej osoby, či existuje nárok na príplatok podľa TW.

35 Zákonom o obmedzení vývozu dávok (Wet beperking export uitkeringen) z 27. mája 1999 (ďalej len „BEU") bol do TW začlenený nový článok 4a, ktorého odsek 1 stanovuje, že osoba, ktorá spĺňa podmienky na vznik nároku na dávky podľa tohto posledného uvedeného zákona, nemá na tieto dávky nárok za obdobie, počas ktorého nemá bydlisko v Holandsku. Spresnil, že vývoz predmetných dávok je možný len v prípade,

ak dvojstranná zmluva uzavretá so štátom bydliska dotknutej osoby zabezpečuje riadne uplatňovanie holandských právnych predpisov.

36 Ako vyplýva z odôvodnenia BEU, zmena TW smeruje k nahradeniu zásady personality zásadou teritoriality s cieľom zlepšiť podmienky zachovania nároku na dávky vyplácané ich príjemcom, ktorí majú bydlisko v zahraničí. Na podporu uvedenej zmeny holandský zákonodarca v tejto súvislosti uviedol aj povahu doplnkovej dávky určenej na zabezpečenie životného minima v Holandsku a skutočnosť, že jej financovanie zabezpečuje štátny rozpočet.

37 Uvedená zmena TW nadobudla účinnosť 1. januára 2000.

38 Bol však zavedený prechodný režim, na základe ktorého osoby, ktoré majú pred dňom nadobudnutia účinnosti novej právnej úpravy nárok na dávky stanovené TW a ktoré nemajú k tomuto dátumu bydlisko v Holandsku:

„1. sú príjemcami platby zodpovedajúcej sume [v plnej výške], na ktorú by mali nárok, ak by žili v Holandsku v priebehu prvého roka po nadobudnutí účinnosti tohto zákona [čiže počas roka 2000];

2. sú príjemcami platby zodpovedajúcej dvom tretinám sumy, na ktorú by mali nárok, ak by žili v Holandsku v priebehu druhého roka po nadobudnutí účinnosti tohto zákona [čiže počas roka 2001];

3. sú príjemcami platby zodpovedajúcej jednej tretine sumy, na ktorú by mali nárok, ak by žili v Holandsku v priebehu tretieho roka po nadobudnutí účinnosti tohto zákona [čiže počas roka 2002]“.

39 Na nasledujúce roky sa dávka vo vzťahu k osobám, ktoré nemajú bydlisko v Holandsku, úplne zrušuje.

40 Nariadením č. 647/2005 bol TW, zmenený a doplnený v roku 2000 BEU, pridaný do zoznamu osobitných nepríspevkových dávok v zmysle článku 4a nariadenia č. 1408/71, obsiahnutého v prílohe IIa nariadenia č. 1408/71, zmeneného a doplneného nariadením č. 1247/92, na ktoré sa v súlade s článkom 10a nariadenia č. 1408/71 neuplatňuje povinnosť vývozu stanovená v článku 10 nariadenia uvedeného ako posledné.

41 Následne bolo s účinnosťou od 7. decembra 2006 vložené do TW nové prechodné ustanovenie v prospech osôb, ktoré nemajú bydlisko v Holandsku, ale v inom členskom štáte Európskej únie, v štáte Európskeho hospodárskeho priestoru alebo vo Švajčiarsku, na základe ktorého tieto osoby, ak majú ku dňu, ktorý predchádza dňu nadobudnutia účinnosti nariadenia č. 647/2005, nárok na dávky na základe článku 10 ods. 1 nariadenia č. 1408/71,

— sú počas roka 2007 príjemcami platby zodpovedajúcej sume v plnej výške, na ktorú by mali nárok, ak by žili v Holandsku,

— sú počas roka 2008 príjemcami platby zodpovedajúcej dvom tretinám sumy, na ktorú by mali nárok, ak by žili v Holandsku,

— sú počas roka 2009 príjemcami platby zodpovedajúcej jednej tretine sumy, na ktorú by mali nárok, ak by žili v Holandsku.

42 Pre uvedené osoby sa dávka s účinnosťou od 1. januára 2010 úplne zrušuje.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

43 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že žalovaní vo veci samej sú turecký štátni príslušníci, ktorí v určitom období pracovali v Holandsku.

44 Po tom, ako sa pred rokom 2000 stali invalidnými, požiadali a následne získali dávku podľa WAO, ktorú vyplácalo Holandsko.

45 Keďže výška uvedenej dávky bola nižšia ako minimálna mzda, žalovaným vo veci samej sa podľa TW v znení účinnom pred rokom 2000 vyplácala aj doplnková dávka, ktorá bola určená na zabezpečenie príjmu, ktorého výška sa čo možno najviac približuje minimálnej mzde.

46 Z dôvodu svojej fyzickej neschopnosti pokračovať v práci sa žalovaní vo veci samej vrátili do Turecka ku svojim rodinám, pričom podľa článku 39 ods. 4 dodatkového protokolu im bol zachovaný nárok na obe dávky. Platba sa naďalej vykonávala vo

forme jedinej výplaty, pričom sa nerozlišovalo medzi sumou invalidného dôchodku a sumou doplnkovej dávky.

47 Po tom, čo zmena TW vykonaná BEU nadobudla účinnosť 1. januára 2000, príslušné holandské orgány na základe prechodného režimu uvedeného v bode 38 tohto rozsudku rozhodli o postupnom odňatí doplnkovej dávky, ktorá im bola doposiaľ vyplácaná, a to od 1. januára 2001 vo výške jednej tretiny ročne.

48 Žalovaní vo veci samej podali proti tomuto postupnému odňatiu žaloby.

49 Rozhodnutím zo 14. marca 2003 Centrale Raad van Beroep rozhodol, že uvedené odňatie porušuje povinnosť, podľa ktorej sa vývoz dávok musí povoliť, zakotvenú v článku 5 ods. 1 Dohovoru č. 118 o rovnosti zaobchádzania medzi cudzincami a vlastnými štátnymi príslušníkmi v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktorý 28. júna 1964 prijala v Ženeve Medzinárodná organizácia práce (ďalej len „dohovor MOP č. 118“).

50 Dňa 18. augusta 2003 sa Uwv teda rozhodol priznať žalovaným vo veci samej za obdobie od 1. januára 2001 do 30. júna 2003 doplnkovú dávku v plnej výške. Naopak od 1. júla 2003 bolo vyplácanie tejto dávky s konečnou platnosťou zrušené.

51 Sťažnosti, ktoré proti týmto rozhodnutiam o odňatí podali žalovaní vo veci samej, boli zamietnuté.

52 Rozsudkami z 19. marca 2004 a z 23. augusta 2004 Rechtbank te Amsterdam vyhlásil súdne žaloby, ktoré podali žalovaní vo veci samej, za dôvodné a zrušil uvedené rozhodnutia, pričom zastával názor, že odňatie doplnkovej dávky, ktorú poberali žalovaní vo veci samej, je nezlučiteľné nielen s článkom 5 ods. 1 dohovoru MOP č. 118, ale aj s článkom 6 ods. 1 prvým pododsekom rozhodnutia č. 3/80 a so zásadou zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti stanovenej v článku 14 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP"), v spojení s článkom 1 Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Paríži 20. marca 1952 (ďalej len „prvý dodatkový protokol"), ako aj s článkom 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ktorý bol prijatý 16. decembra 1996 Valným zhromaždením OSN a nadobudol platnosť 23. marca 1976.

53 Uwv teda podal proti uvedeným rozsudkom odvolanie na Centrale Raad van Beroep.

54 Po tom, čo Centrale Raad van Beroep rovnako ako Rechtbank te Amsterdam konštatoval – bez toho, aby k tomu strany sporu, ktorý prejednáva, vzniesli námietky –, že doplnková dávka vyplácaná podľa WAO, ktorej priznanie nezávisí od individuálneho posúdenia osobných potrieb žiadateľa, sa musí považovať za dávku v invalidite v zmysle článku 4 ods. 1 písm. b) rozhodnutia č. 3/80, a patrí tak do vecnej pôsobnosti tohto posledného uvedeného rozhodnutia, si však kladie otázku týkajúcu sa priameho účinku, ako aj dosahu článku 6 ods. 1 prvého pododseku uvedeného rozhodnutia v rozsahu, v akom je zákaz podmienok týkajúcich sa bydliska, ktorý je obsiahnutý v tomto ustanovení, stanovený absolútne, zatiaľ čo po dátume prijatia rozhodnutia č. 3/80 bolo nariadenie č. 1408/71 zmenené a doplnené v tom zmysle, že ten istý zákaz sa za určitých podmienok na osobitné nepríspevkové dávky neuplatní.

55 Vnútroštátny súd má navyše určité pochybnosti, pokiaľ ide o výklad zásady zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti v rámci pridruženia Turecka k EHS.

56 V tejto súvislosti, ako už rozhodol Rechtbank te Amsterdam, sa nemožno v prejednávanej veci účinne odvolávať na pravidlo rovnosti zaobchádzania, ktoré je zakotvené v článku 3 ods. 1 rozhodnutia č. 3/80, keďže toto ustanovenie sa vzťahuje len na „osoby s bydliskom na území jedného z členských štátov“ [*neoficiálny preklad*], pričom žalovaní vo veci samej majú odteraz svoje bydlisko v Turecku. Inak by to však bolo v prípade článku 9 dohody o pridružení, ktorý podobnú výhradu neobsahuje.

57 Medzi účastníkmi konania vo veci samej je nesporné, že tento posledný uvedený článok má priamy účinok. Z ustálenej judikatúry navyše vyplýva, že zakazuje nielen priamu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, ale aj akúkoľvek nepriamu formu diskriminácie, ktorá pri uplatnení iných rozlišovacích kritérií v skutočnosti vedie k rovnakému výsledku.

58 Centrale Raad van Beroep v prejednávanej veci poukazuje na existenciu dvoch odlišných foriem nepriameho rozlišovania na základe štátnej príslušnosti vyplývajúcej z článku 4a TW, ktoré treba posúdiť oddelene, pokiaľ ide o ich prípadné odôvodnenie.

59 Po prvé je pravdepodobné, že počet oprávnených osôb s inou než holandskou štátnou príslušnosťou, medzi ktorými je veľká skupina tureckých štátnych príslušníkov, ktorí už nemajú nárok na doplnkovú dávku podľa TW, pretože už nemajú bydlisko Holandsku, bude vyšší než počet oprávnených osôb s holandskou štátnou príslušnosťou, ktoré majú naďalej najčastejšie bydlisko na holandskom území.

60 V tejto súvislosti Holandské kráľovstvo odôvodňuje zrušenie možnosti vývozu doplnkovej dávky vyplácanej podľa TW na základe údajne problematického zachovania nároku z hľadiska vykonávania kontroly osobnej a majetkovej situácie oprávnených osôb, ktoré nemajú bydlisko v Holandsku, financovania tejto dávky z verejného rozpočtu, ďalej vôle vnútroštátneho normotvorcu vrátiť sa späť k podstate ľudového poistenia, čiže k službe verejného záujmu pre obyvateľstvo bývajúce na území daného štátu, ako aj na základe osobitnej povahy TW určenej na doplnenie dávky sociálneho zabezpečenia do výšky minimálnej mzdy v Holandsku.

61 Pokiaľ ide o zachovanie nároku, vnútroštátny súd zdôrazňuje, že s Tureckom bola uzatvorená bilaterálna dohoda, ktorá stanovuje možnosti kontroly v tomto štáte. Centrale Raad van Beroep sa preto pýta, či ostatné dôvody, ktoré v podstate súvisia s finančnými dôvodmi, môžu byť dostatočným dôvodom na rozdielne zaobchádzanie, o ktoré ide v spore, ktorý prejednáva.

62 Po druhé existuje nepriame rozlišovanie na základe štátnej príslušnosti, pretože doplnková dávka vyplácaná žalovaným vo veci samej bola s účinnosťou od 1. júla 2003 úplne odňatá, a to z dôvodu, že dotknuté osoby majú bydlisko v Turecku, pričom prechodný režim sa na účely postupného odňatia tejto dávky poskytovanej oprávneným osobám so štátnou príslušnosťou členského štátu EÚ a niektorých tretích krajín, ktoré však majú bydlisko na území Európskej únie, začal uplatňovať až od roku 2007.

63 Uwv v tejto súvislosti tvrdil, že predmetné rozlišovanie sa musí analyzovať s ohľadom na obmedzené ciele dohody o pridružení, ktoré spočívajú v postupnom dosiahnutí voľného pohybu tureckých pracovníkov a v pretrvávajúcom a vyrovnanom posilňovaní hospodárskych vzťahov medzi členskými štátmi a Tureckom. Článku 9 dohody o pridružení preto nemožno priznať ten istý dosah, aký sa priznáva článku 12 ES.

64 Vnútroštátny súd má však pochybnosť, či tento dôvod predstavuje dostatočné odôvodnenie zisteného rozdielneho zaobchádzania. Dodáva, že v rámci výkladu článku 9 dohody o pridružení, si takisto želá, aby boli objasnené relevantné skutočnosti, ktoré by mu umožnili posúdiť súlad predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy s takými základnými právami, ako sú práva zaručené EDĽP a prvým dodatkovým protokolom, ktorých dodržiavanie zabezpečuje Súdny dvor.

65 Za týchto podmienok Centrale Raad van Beroep rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Obsahuje článok 6 ods. 1 [prvý pododsek] rozhodnutia č. 3/80 so zreteľom na znenie, zmysel a účel rozhodnutia č. 3/80 a dohody [o pridružení] jasnú a jednoznačnú povinnosť, ktorej splnenie alebo účinky nezávisia od vydania ďalšieho aktu, takže ide o ustanovenie s priamym účinkom?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

a) Treba pri použití článku 6 ods. 1 rozhodnutia č. 3/80 nejakým spôsobom zohľadniť zmeny, ktoré boli po 19. septembri 1980 vykonané v nariadení č. 1408/71, pokiaľ ide o osobitné nepríspevkové dávky?

b) Je v tejto súvislosti dôležitý článok 59 dodatkového protokolu k dohode o pridružení?

3. Má sa článok 9 dohody o pridružení vykladať v tom zmysle, že bráni použitiu takej právnej úpravy členského štátu, akou je článok 4a holandského TW, ktorá vedie k nepriamemu rozdielnemu zaobchádzaniu na základe štátnej príslušnosti,

— po prvé preto, lebo na základe tejto úpravy počet osôb s inou než holandskou štátnou príslušnosťou, medzi nimi aj veľká skupina tureckých štátnych príslušníkov, ktoré (už) nemajú nárok na doplnkovú dávku z dôvodu, že už nemajú bydlisko v Holandsku, bude vyšší než počet osôb s holandskou štátnou príslušnosťou,

— po druhé preto, lebo na základe tejto úpravy boli tureckým štátnym príslušníkom, ktorí majú bydlisko v Turecku, s účinnosťou od 1. júla 2003 odňaté doplnkové dávky, zatiaľ čo osobám so štátnou príslušnosťou niektorého z členských štátov EÚ a osobám so štátnou príslušnosťou tretích [krajín], pokiaľ zostávajú na území EÚ, boli doplnkové dávky (postupne) odňaté až s účinnosťou od 1. januára 2007?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

66 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 má v členských štátoch priamy účinok.

67 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora musí byť ustanovenie dohody uzatvorenej Spoločenstvom s tretími štátmi považované za priamo uplatniteľné, ak vzhľadom na svoje znenie, ako aj na predmet a povahu tejto dohody, obsahuje jasnú a presnú povinnosť, ktorej splnenie alebo účinky nezávisia od vydania žiadneho ďalšieho aktu. Rovnaké podmienky sa uplatnia v prípade, ak ide o určenie, či ustanovenia rozhodnutia Asociačnej rady môžu mať priamy účinok (pozri najmä rozsudok zo 4. mája 1999, Sürül, C-262/96, Zb. s. I-2685, bod 60 a citovanú judikatúru).

68 Článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 s ohľadom na svoje znenie jasne, presne a bezpodmienečne zakotvuje zákaz pre členské štáty znížiť, upraviť, pozastaviť, odňať alebo konfiškovať dávky, ktoré toto ustanovenie vymenúva z dôvodu, že oprávnená osoba má bydlisko v Turecku alebo na území iného členského štátu, než v ktorom má sídlo inštitúcia, ktorá ich má vyplácať.

69 Ako správne zdôraznila Európska komisia, toto pravidlo stanovuje určitú povinnosť dosiahnuť presne vymedzený výsledok, a to zákaz akéhokoľvek obmedzenia uloženého v súvislosti s vývozom práv, ktoré dotknutí turecký štátni príslušníci získali podľa právnych predpisov členského štátu. Osoba podliehajúca súdnej právomoci sa teda môže na takúto povinnosť odvolávať pred vnútroštátnym súdom a žiadať od neho, aby neuplatnil ustanovenia členského štátu, ktoré sú v rozpore s týmto zákazom, bez toho, aby sa na tento účel vyžadovalo prijatie doplňujúcich vykonávacích opatrení (pozri analogicky rozsudok Sürül, už citovaný, bod 63).

70 Článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 má tak povahu, ktorá sa jasne odlišuje od povahy charakterizujúcej technické ustanovenia pre koordináciu rôznych vnútroštátnych právnych úprav v oblasti sociálneho zabezpečenia, ako sú pravidlá uvedené v článkoch 12 a 13 toho istého rozhodnutia, o ktoré išlo vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 10. septembra 1996, Taflan-Met a i. (C-277/94, Zb. s. I-4085),

a o ktorých Súdny dvor rozhodol, že na území členských štátov nemajú priamy účinok, keďže Rada neprijala nevyhnutné doplňujúce vykonávacie opatrenia.

71 Predchádzajúci výklad nespochybňuje skutočnosť, že článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 spresňuje, že zákaz podmienok týkajúcich sa bydliska, ktorý stanovuje, vyvoláva účinky, „pokiaľ nie je v tomto rozhodnutí ustanovené inak“ [*neoficiálny preklad*]. V tejto súvislosti totiž stačí uviesť, že toto rozhodnutie nestanovuje nijakú odchýlku alebo obmedzenie zákazu podmienok týkajúcich sa bydliska stanoveného v uvedenom ustanovení.

72 Navyše z dôvodov, ktoré sú totožné s dôvodmi uvedenými v bodoch 70 až 72 už citovaného rozsudku Sürül, konštatovanie, že článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 môže priamo upravovať postavenie jednotlivcov, nespochybňuje preskúmanie predmetu a povahy dohody o pridružení, na ktorú sa toto ustanovenie vzťahuje.

73 Z toho vyplýva, že článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 stanovuje presné a bezpodmienečné pravidlo, ktoré je dostatočne operatívne na to, aby ho uplatnil vnútroštátny súd, a je teda spôsobilé upraviť právne postavenie jednotlivcov.

74 Na prvú otázku je preto potrebné odpovedať tak, že článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 sa musí vykladať v tom zmysle, že má priamy účinok, takže turecký štátni príslušníci, na ktorých sa toto ustanovenie uplatní, sú oprávnení odvolávať sa priamo na toto ustanovenie pred súdmi členských štátov, aby tak vylúčili uplatnenie vnútroštátnych právnych noriem, ktoré sú s týmto ustanovením v rozpore.

O druhej otázke

75 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 sa musí vykladať v tom zmysle, že bráni takej právnej úprave členského štátu, akou je úprava uvedená v článku 4a TW, keď odníma nárok na doplnkovú dávku k invalidnému dôchodku priznanú podľa vnútroštátnych právnych predpisov, lebo príjemcovia tejto dávky už nemajú bydlisko na území uvedeného štátu.

76 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 zakotvuje zásadu zákazu podmienok týkajúcich sa bydliska v súvislosti s dávkami sociálneho zabezpečenia, ktoré stanovuje, medzi ktorými sú uvedené peňažné dávky v invalidite.

77 Ako vyplýva z vnútroštátneho rozhodnutia, účastníci konania vo veci samej uznávajú, že taká sociálna dávka, akou je doplnková dávka vyplácaná na základe takého systému sociálneho zabezpečenia, ako je systém stanovený WAO, sa musí považovať za dávku v invalidite v zmysle článku 4 ods. 1 písm. b) rozhodnutia č. 3/80, a patrí teda do vecnej pôsobnosti článku 6 ods. 1 prvého pododseku tohto istého rozhodnutia.

78 Navyše je nesporné, že žalovaní vo veci samej sú turecký štátni príslušníci, ktorí legálne bývali a pracovali na území členského štátu. Keďže počas určitého obdobia vykonávali činnosti ako zamestnanci, získali podľa právnych predpisov hostiteľského členského štátu nárok na sociálne dávky. V prejednávanej veci ide o invalidný dôchodok, pretože dotknuté osoby nie sú schopné pokračovať v práci, ako aj o doplnkovú dávku stanovenú TW, pretože výška dôchodku, na ktorý mali nárok, bola nižšia ako minimálna mzda. V súlade s článkom 39 ods. 4 dodatkového protokolu, ktorý stanovuje

možnosť vývozu starobných, invalidných a pozostalostných dôchodkov nadobudnutých v členských štátoch, im boli tieto dve dávky počas určitého časového rámca skutočne vyplácané, a to aj v Turecku potom, čo sa doň vrátili.

79 Za týchto podmienok patria žalovaní vo veci samej do osobnej pôsobnosti článku 6 ods. 1 prvého pododseku rozhodnutia č. 3/80 ako pracovníci s tureckou štátnou príslušnosťou, ktorí sú príjemcovia peňažných dávok v invalidite nadobudnutých podľa právnych predpisov členského štátu a ktorí majú v súčasnosti bydlisko v Turecku.

80 Treba dodať, ako už bolo uvedené v bode 71 tohto rozsudku, že rozhodnutie č. 3/80 nestanovuje nijakú odchýlku od zákazu podmienok týkajúcich sa bydliska stanoveného v článku 6 ods. 1 prvom pododseku tohto rozhodnutia ani jeho obmedzenie.

81 Vzhľadom na predchádzajúce sú splnené všetky podmienky, ktoré sa vyžadujú na uplatnenie článku 6 ods. 1 prvého pododseku rozhodnutia č. 3/80 na takú situáciu, akou je situácia vo veci samej.

82 Z toho vyplýva, že takí turecký štátni príslušníci, akí sú žalovaní vo veci samej, sa môžu platne odvolávať na článok 6 ods. 1 prvého odseku rozhodnutia č. 3/80, keď požadujú, aby im bola v Turecku naďalej vyplácaná doplnková dávka, ktorú poberajú podľa WAO.

83 Na toto konštatovanie nemá vplyv okolnosť, že pokiaľ ide o takú sociálnu dávku, akou je doplnková dávka podľa WAO, súčasný systém stanovený nariadením č. 1408/71 sa líši od systému zavedeného rozhodnutím č. 3/80.

84 Nariadenie č. 1408/71 bolo totiž od prijatia nariadenia č. 1247/92 zmenené a doplnené. Od nadobudnutia účinnosti posledného uvedeného nariadenia, čiže od 1. júna 1992, boli osobitné nepríspevkové peňažné dávky rovnakého druhu, ako je doplnková dávka, výslovne zahrnuté do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 1408/71 na základe článku 4 ods. 2a písm. a) tohto nariadenia.

85 Od tohto dátumu bol navyše nariadením č. 1247/92 vložený do nariadenia č. 1408/71 nový článok 10a, ktorý zaviedol výnimku z povinnosti vývozu dávok stanovených v článku 10 ods. 1 nariadenia č. 1408/71.

86 Okrem toho nariadením č. 647/2005 bol TW, zmenený a doplnený v roku 2000 BEU, zaradený do zoznamu osobitných nepríspevkových dávok v zmysle článku 4a nariadenia č. 1408/71, ktorý je uvedený v prílohe IIa nariadenia č. 1408/71, zmeneného a doplneného nariadením č. 1247/92, na ktoré sa v súlade s článkom 10a nariadenia č. 1408/71 neuplatňuje povinnosť vývozu stanovená v článku 10 tohto nariadenia.

87 Na tomto základe Holandské kráľovstvo pristúpilo k odňatiu nároku na doplnkovú dávku, ktorú TW pôvodne stanovoval pre občanov Únie v prípade, že príjemcovia už nemajú bydlisko na holandskom území.

88 Za takých okolností, o aké ide vo veci samej, však situáciu, keď bývalí turecký migrujúci pracovníci, ktorí sa vrátili do Turecka, naďalej poberajú podľa článku 6 ods. 1 prvého pododseku rozhodnutia č. 3/80 takú sociálnu dávku, akou je doplnková dávka, zatiaľ čo táto dávka je odňatá občanom Únie, ktorí nemajú bydlisko na území členského štátu, ktorý ju priznáva, nemožno považovať za nezlučiteľnú s požiadavkami článku 59 dodatkového protokolu, podľa ktorého sa turecký štátni príslušníci nemôžu

nachádzať vo výhodnejšom postavení, ako je postavenie občanov Únie (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 19. februára 2009, Soysal a Savatli, C-228/06, Zb. s. I-1031, bod 61).

89 Článok 39 ods. 4 toho istého dodatkového protokolu totiž jednak výslovne stanovuje vývoz niektorých dávok sociálneho zabezpečenia do Turecka, vrátane dôchodkov a invalidných dôchodkov nadobudnutých pracovníkmi s tureckou štátnou príslušnosťou podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov.

90 Ďalej článok 2 prvá zarážka rozhodnutia č. 3/80 zahŕňa do pôsobnosti tohto rozhodnutia tureckých pracovníkov, na ktorých „sa vzťahovali“ [*neoficiálny preklad*] právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov bez akéhokoľvek iného spresnenia, pričom pokiaľ ide o rodinných príslušníkov týchto pracovníkov, v druhej zarážke toho istého článku 2 sa vyžaduje, aby títo rodinní príslušníci „mali bydlisko na území jedného z členských štátov“ [*neoficiálny preklad*].

91 Navyše, pokiaľ by sa v rámci rozhodnutia č. 3/80 uplatnil vo vzťahu k osobitne neprís-pevkovým dávkam v súčasnosti platný režim podľa nariadenia č. 1408/71, viedlo by to k zmene uvedeného rozhodnutia, hoci takáto právomoc je v súlade s článkami 8 a 22 dohody o pridružení vyhradená len Asociačnej rade.

92 Nakoniec treba konštatovať, že žalovaní vo veci samej sa potom, ako sa stali v hostiteľskom členskom štáte invalidnými, vrátili do Turecka.

93 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pritom nemôže turecký štátny príslušník, ktorý pôsobil na legálnom trhu práce v členskom štáte v zmysle článku 6 rozhodnutia č. 1/80 z 19. septembra 1980 o rozvoji pridruženia prijatého Asociačnou radou, ktorá bola zriadená dohodou o pridružení, vyvodzovať z tohto rozhodnutia právo na ďalší

pobyt na území tohto štátu po tom, ako utrpel pracovný úraz, ktorý mal za následok jeho trvalú pracovnú neschopnosť, ktorá ho s konečnou platnosťou vylučuje z trhu práce (pozri rozsudok zo 6. júna 1995, Bozkurt, C-434/93, Zb. s. I-1475, bod 42).

94 Za týchto okolností nemožno platne tvrdiť, že dotknuté osoby opustili územie hostiteľského členského štátu na základe vlastnej vôle a bez legitímnych dôvodov a že takéto správanie viedlo k strate práv nadobudnutých na základe dohody o pridružení medzi EHS a Tureckom (pozri najmä rozsudok zo 4. februára 2010, Genc, C-14/09, Zb. s. I-931, bod 42).

95 Situáciu takých tureckých bývalých migrujúcich pracovníkov, ako sú žalovaní vo veci samej, pokiaľ sa vrátili do Turecka po tom, čo stratili svoje právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte z dôvodu, že sa v uvedenom členskom štáte stali invalidnými, nemožno na účely uplatnenia článku 59 dodatkového protokolu úspešne porovnávať so situáciou občanov Únie, pretože vzhľadom na to, že títo občania Únie sú držiteľmi práva slobodne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov, a zachovávajú si tak právo na pobyt v členskom štáte, ktorý im priznáva predmetnú dávku, sa jednak môžu rozhodnúť, že opustia územie tohto členského štátu, čím stratia nárok na túto dávku, a jednak majú právo sa do dotknutého členského štátu kedykoľvek vrátiť (pozri analogicky rozsudky z 18. júla 2007, Derin, C-325/05, Zb. s. I-6495, bod 68, ako aj z 22. decembra 2010, Bozkurt, C-303/08, Zb. s. I-13445, bod 45).

96 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 sa musí vykladať v tom zmysle, že za takých okolností, o aké ide vo veci samej, bráni právnej úprave členského štátu, ktorá tak ako článok 4a TW odníma nárok na takú dávku, ako je doplnková dávka priznaná podľa vnútroštátnych právnych predpisov tureckým bývalým migrujúcim pracovníkom, keďže títo pracovníci sa vrátili do Turecka po tom, čo v hostiteľskom členskom štáte stratili svoje právo na pobyt z dôvodu, že sa v uvedenom členskom štáte stali invalidnými.

O tretej otázke

97 Tretia otázka položená vnútroštátnym súdom sa v podstate týka dosahu zásady rovnosti zaobchádzania, tak ako je zakotvená v článku 9 dohody o pridružení, ktorý zakazuje akúkoľvek diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti „v súlade s prípadnými osobitnými ustanoveniami prijatými [Asociačnou radou] pri uplatnení článku 8“ tej istej dohody v takom prípade, o aký ide vo veci samej.

98 Podľa judikatúry Súdneho dvora článok 3 ods. 1 rozhodnutia č. 3/80 predstavuje vykonanie a konkretizáciu všeobecnej zásady zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti stanovenej v článku 9 dohody o pridružení v osobitnej oblasti sociálneho zabezpečenia (pozri rozsudky Sürül, už citovaný, bod 64; zo 14. marca 2000, Kocak a Örs, C-102/98 a C-211/98, Zb. s. I-1287, bod 36, ako aj z 28. apríla 2004, Öztürk, C-373/02, Zb. s. I-3605, bod 49).

99 Článok 3 ods. 1 rozhodnutia č. 3/80, ako vyplýva z jeho znenia, sa uplatní „pokiaľ osobitné ustanovenia [uvedeného] rozhodnutia neustanovujú inak“ [*neoficiálny preklad*].

100 Článok 6 ods. 1 prvý pododsek toho istého rozhodnutia však predstavuje také osobitné ustanovenie, o ktorého dosahu už Súdny dvor v rámci prvej a druhej otázky rozhodol.

101 Vzhľadom na predchádzajúce treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 9 dohody o pridružení sa na takú situáciu, o akú ide vo veci samej, neuplatní.

O trovách

102 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia Asociačnej rady č. 3/80 z 19. septembra 1980 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia členských štátov Európskych spoločenstiev na tureckých pracovníkov a ich rodinných príslušníkov [*neoficiálny preklad*] sa má vykladať v tom zmysle, že má priamy účinok, takže turecký štátni príslušníci, na ktorých sa toto ustanovenie uplatní, sú oprávnení odvolávať sa priamo na toto ustanovenie pred súdmi členských štátov, aby tak vylúčili uplatnenie vnútroštátnych právnych noriem, ktoré sú s týmto ustanovením v rozpore.**

2. **Článok 6 ods. 1 prvý pododsek rozhodnutia č. 3/80 sa má vykladať v tom zmysle, že za takých okolností, o aké ide vo veci samej, bráni právnej úprave členského štátu, ktorá tak ako článok 4a zákona o doplnkových dávkach (Toeslagenwet) zo 6. novembra 1986 odníma nárok na takú dávku, ako je príplatok k invalidnému dôchodku priznaný podľa vnútroštátnych právnych predpisov tureckým bývalým migrujúcim pracovníkom, keďže títo pracovníci sa vrátili do Turecka po tom, čo v hostiteľskom členskom štáte stratili svoje právo na pobyt z dôvodu, že sa v tomto členskom štáte stali invalidnými.**

3. Článok 9 Dohody o pridružení medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, ktorá bola podpísaná 12. septembra 1963 v Ankare Tureckou republikou na jednej strane a členskými štátmi EHS a Spoločenstvom na druhej strane, a ktorá bola uzavretá, schválená a potvrdená v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 64/732/EHS z 23. decembra 1963 sa na takú situáciu, o akú ide vo veci samej, neuplatní.

Podpisy